

Textos de Darío Mollá Llácer sj

«Teniu aquí res per a menjar?» (Lc 24,41)

Els proposo que aquest matí seguim en la mateixa dinàmica de senzilla contemplació d'aquests dies anteriors. Es tracta d'acostar-nos a una escena de l'evangeli, de fixar-nos en algun detall senzill, d'assaborir-lo i aprofundir en ell. Hem parat esment especialment a frases de Jesús i en elles hem descobert un missatge de vida que, travessant el temps, també ens arriba a nosaltres.

Aquest matí escollim per a la nostra contemplació una de les aparicions de Jesús Ressuscitat, que narra l'evangelista Lluc en l'últim capítol del seu evangeli: l'aparició als apòstols. I dins d'aquesta aparició els proposo que ens centrem també en una frase de Jesús: «Teniu aquí res per a menjar?» (Lc 24,41). Possiblement els sorprengui la frase que escullo per la seva aparent intranscendència, fins i tot per la seva banalitat: és segurament la frase més senzilla i aparentment menys transcendent de tot el relat. Però, aprofundint en ella, quedarem encara més sorpresos per l'abast que té. D'entrada, vull constatar que és una frase molt humana i quotidiana, una pregunta que ens hem fet tots nosaltres molts cops a la vida; és, també, «una de tantes». El Jesús Ressuscitat és el Jesús humà, el glorificat és l'encarnat en la nostra humanitat.

Però abans d'entrar en la contemplació i l'aprofundiment d'aquesta frase, i de la mateixa manera que hem fet en dies anteriors, atenguem al conjunt de l'escena abans de contemplar els detalls, perquè així aquests agafaran el seu just valor. Això ens permetrà, a més, fer una constatació més general sobre les aparicions de Jesús Ressuscitat que em sembla important.

L'escena que contemplem i on se situa aquesta frase és una escena d'intimitat, de familiaritat, només coneguda per aquells que la viuen. Sense testimonis aliens als propis protagonistes. Ahir, en canvi, contemplàvem com l'escena de la crucifixió era una escena pública, en espai obert, a la vista de tothom. No deixem passar inadvertit aquest contrast: per una banda, la «publicitat», el caràcter públic, de la Crucifixió; per una altra banda, la «privacitat», el caràcter íntim, de

les manifestacions del Ressuscitat, no només d'aquesta, sinó de totes les que apareixen a l'evangeli.

Aquest contrast és una dada d'un valor teològic profund sobre la forma de fer de Déu, sobre el seu estil tan diferent al nostre. Oi que nosaltres ho haguéssim fet (i ho fem!) just a l'inrevés. Haguéssim amagat tant com fos possible el fracàs i la humiliació de la Creu i haguéssim «publicitat» tant com fos possible el triomf i l'espectacularitat de la Resurrecció. La de Déu i la nostra són dues maneres diferents de fer perquè també són diferents les pretensions i les intencions de Déu i les nostres. La intenció de Déu és suscitar la fe, el reconeixement i l'acollida personal, la humilitat en la vida i en el seguiment; en canvi, les nostres pretensions serien i són fer patent la nostra victòria, convèncer impressionant, sumar quantitat sense importar qualitat.

La resurrecció de Jesús no és un fenomen espectacular, ple d'aparença, impressionant als sentits, tendent o capaç de fer callar en la seva potència i espectacularitat qualsevol argument dels enemics, o susceptible d'imposar-se amb una evidència literalment aclaparadora als dubtes dels amics. No. Es presenta amb la mateixa debilitat amb la que en el capítol segon de l'evangeli de Lluc es presenta el Salvador: com un nounat, necessitat de reconeixement i acollida per sobreviure i créixer. El Ressuscitat també necessita ser reconegut, acceptat i acollit per créixer al nostre cor... Així va ser l'obra de Déu, l'obra més gran de Déu, i així és i segueix sent.

Des de la contemplació i la meditació d'aquest misteri de senzillesa, discreció i fins i tot ocultament de la Resurrecció de Jesús, se'ns fa una crida important. Som cridats a entendre, acceptar i viure el misteriós, desconcertant i tants cops insuportable amagament del bé en el nostre món i la nostra història. El bé, com a obra de Déu, acostuma a ser petit, senzill, dèbil, necessitat d'acollida per manifestar tot el seu poder i la seva força; davant d'un mal que apareix pertot arreu, poderós, innegable, anorreador. En aquest hi trobem el primer i elemental desafiament que ens planteja la nostra fe en la Resurrecció de Jesús: ser descobridors del bé ocult i dèbil, senzill i amagat, discret fins quasi la invisibilitat, que hi ha en la nostra humanitat i en el nostre món, perquè només descobrint-lo i acollint-lo, el farem créixer i li donarem la seva fecunditat plena.

Dit això, amb caràcter més genèric, intentarem aprofundir, des de fora cap a dins, en els sentits de la frase de Jesús.

a) Sentit profètic

L'escena íntima en la que es fa present el Ressuscitat és un àpat i amb l'àpat es relaciona la frase. El menjar és, en la vida humana, allò més senzill i quotidià,

i en l'evangeli un dels signes més estimats per Jesús. Si haguessin vist aquesta escena els enemics de Jesús podrien seguir anomenant «golut i bevedor» al Ressuscitat com ja li havien dit al Jesús històric (Mt 11,19)... Els àpats van ser en vida de Jesús signe de misericòrdia, promesa i anunci d'una alegria per a sempre, signe de la seva entrega. En la misericòrdia, en l'alegria que es comparteix, en l'eucaristia que se celebra en memòria de l'entrega de Jesús i en la nostra comunió amb aquesta entrega, el Ressuscitat anuncia la seva presència. Parlàvem fa un moment de la continuïtat entre el Ressuscitat i el Jesús històric; també se'ns manifesta en això: el Jesús Ressuscitat segueix fent de l'àpat i del banquet signe d'evangeli, de bona nova.

Però hi ha una dada que vull destacar i que els proposo perquè meditin: de tots els àpats de Jesús que recullen els evangelis, només un el va organitzar Ell: el sopar Pasqual. En tots els altres, i en són molts, Jesús hi participa com a convidat: convidat a les bodes de Canà (Jn 2,2), convidat a casa de Simó (Lc 7,36)... Convidat per uns altres, o autoconvidat... En molts àpats Jesús es va autoconvidar: s'autoconvida a l'escena que contemplem avui, s'autoconvida en l'aparició al costat del llac que narra l'evangeli de Joan (Jn 21,5), s'autoconvida a menjar a casa de Zaqueu (Lc 19,5)... La frase que meditem només acostuma a ser pronunciada per algú que s'ha autoconvidat. Només qui es presenta quan no se l'espera i a on no se l'espera pregunta: «Teniu aquí res per a menjar?».

Hi ha una diferència important entre com acollim aquells a qui nosaltres convidem i com ens situem respecte aquells a qui s'autoconviden, aquells que es presenten de sobte a la nostra taula. Tenir convidats és, fins i tot, senyal de poder, influència i prestigi: «a aquesta boda hi van anar tants convidats», o «he aconseguit que el senyor Tal vingui a casa meva i accepti la meva invitació a dinar». Aleshores tota atenció és poca i qualsevol despesa sembla justificada. Però com acollim aquell a qui de sobte, o sense avisar, o fora d'hora, o el dia més inconvenient, o tot això alhora se'ns presenta a menjar i ens fa la pregunta: «Teniu aquí res per a menjar?». Se'l sol acollir amb un disgust més o menys dissimulat, més o menys educat, però disgust al cap i a la fi. I el problema no és gairebé mai que falti menjar: n'hi ha de sobra; el problema és que molesta, que no ho controlem, que introdueix en la nostra vida allò no previst. En aquesta situació s'exageren les petites molèsties i tot és argument vàlid per a justificar les nostres poques ganes d'acollir.

Jesús Ressuscitat és, molt sovint en la vida, i avui en aquesta escena, algú que s'autoconvida i que, de sobte, apareix a la nostra vida en el moment i el context menys oportuns preguntant si tenim alguna cosa per menjar, distraient la nostra atenció de les coses importants en les que estem ficats, molestant, interrompent, demanant la nostra acollida...

Aquest Jesús que ara pregunta als seus deixebles si tenen alguna cosa per a

menjar no és un altre que el que els va dir que prendria com a signe d'afecte cap a Ell mateix un simple got d'aigua donat a un deixeble seu (Mt 10,42), i el que va dir que quan es constituís com a jutge al final de la història ho faria identificat amb els que passen gana, als que es dona o no es dona de menjar; o amb els que passen set, als que es dona o no es dona de beure (Mt 25,31-46). Quan el ric epuló exclou el pobre Llätzer de la seva taula està anticipant el seu judici i el seu destí de condemna (Lc 16,19-22). No els resulta nova ni desconeguda als apòstols, aquesta postura de Jesús i saben que la pregunta és qualsevol cosa menys banal. Amb ella Jesús els està convidant no només a que se n'adonin de que no és un fantasma, que és Ell mateix, sinó a que aprenguin a reconèixer-lo en aquell que, famolenc, se'ls apropi demanant pa o aigua, reconeixement de la seva dignitat i acollida.

És molt evident, evangeli en mà, que en aquells que s'acosten a la nostra porta i a la nostra taula ben plena perquè tenen fam, perquè confien en la nostra humanitat, està trucant a la porta el mateix Jesús Ressuscitat: «Teniu aquí res per a menjar?» (Lc 24,41). Molesten certament, perquè ja ho teníem tot ben organitzat sense ells. Arriben en nombre, temps i forma inadequats: no ens han telefonat ni ens han demanat permís abans, no fan cua o farts de cues inacabables i estèrils, se les salten. Però no venen per gust, venen per necessitat, i amb molt de dolor acumulat. Podem argumentar i explicar, però seguiran venint mentre al nostre món hi hagi taules plenes a vessar i taules buides. I ens pregunten si tenim alguna cosa per menjar, si tenim treball per oferir, si tenim possibilitats per donar-los per dignificar les seves vides. Aquestes preguntes i aquestes persones no ens poden agafar per sorpresa als cristians: ja les hem sentit abans, i ni més ni menys que en boca del Ressuscitat: «Teniu aquí res per a menjar?». El Senyor espera ser convidat per nosaltres a les nostres vides i no només en la intimitat de la pregària, sinó en la participació amb els que necessiten d'aquells béns que hem rebut. Tot i que arribin fora de temps i a deshora, quan no els esperàvem...

b) Sentit sanant

Situar-nos davant la frase de Jesús des de la literalitat del propi contingut ens ha obert al seu sentit profètic. Aprofundim ara una mica més en ella. I ho farem atenent al context «històric» en el que és pronunciada, a les circumstàncies en que és pronunciada. Circumstàncies que, com veurem, li donen un sentit nou i una nova profunditat.

L'escena que contemplem aquest matí és el primer encontre que presenta l'evangelista Lluc entre Jesús i els seus apòstols després de la passió i mort. Després de la passió i mort de Jesús, i després de l'abandonament, la negació i la seva traïció. El traïdor no hi és allà, però sí hi són aquell que havia promès

donar la vida per ell i es va espantar en vista de la indiscreció d'una portera, i aquells que van fugir. I es troben en una postura i una situació no especialment glorioses per a ells: refugiats, tancats a casa seva per por, escèptics ateses les veus que els arriben de les dones o d'altres deixebles que diuen que han vist el Senyor. Com en tants altres llocs de l'evangeli, por i manca de fe van de la mà, són les dues cares d'una mateixa moneda (Lc 8,25). Plens de por, buits de fe... i podem pensar que també morts de vergonya. Què passarà?, què els dirà sobre la seva conducta el Senyor abandonat i negat en el moment més difícil de la seva vida?, quines conseqüències tindran? Jesús té bastants comptes pendants amb ells, i caldrà veure quan i com i per què comença a cobrar-se'ls. L'escena passa en aquesta situació de tensió i incertesa, en el retrobament difícil després de tot el que ha passat...

Bé, la cosa no ha començat malament, pensen els més optimistes entre ells. Quan ha parlat amb les dones o amb els d'Emmaús no els ha criticat, no els ha qüestionat ni desautoritzat; no els ha culpabilitzat directament de res, ni s'ha queixat mai de la seva conducta. Si, però una cosa és això i una altra cosa és trobar-se de nou cara a cara amb Ell, i trobar-se cara a cara en la intimitat. Se senten culpables, avergonyits, temerosos... els optimistes segueixen pensant que tampoc no ha començat malament aquest mateixencontre: ha començat desitjant-los la pau, com sempre, com tants cops... És veritat que els ha tornat a reprotxar la seva por i la seva manca de fe, però sense duresa especial, de la mateixa manera afectuosa que va fer servir al llac el dia de la tempesta, o que va fer servir molts altres cops...: més aviat en un to d'estupefacció i sorpresa que d'enuig. Què més dirà?, què és el següent? Doncs això: el següent és preguntar-los si tenen alguna cosa per menjar, si el conviden a menjar... Quin alleugeriment! Ja em perdonaran aquest relat una mica novel·lesc, però crec que ajustat a la situació que vivien els apòstols quan senten aquesta frase de Jesús. Contemplar és també fixar-se en els sentiments, arribar de les paraules i de les gesticulacions als sentiments, i crec que més o menys aquests van poder ser els sentiments dels apòstols en aquests moments.

En molts moments de la vida tan o més important que allò que es diu és allò que es calla, allò que no es diu, allò que s'omet. I és bo que caiguem en allò que Jesús no diu als seus apòstols, aquelles paraules que potser ells temien i que, tanmateix, Jesús no pronunciarà. No hi ha condemnes: ni una sola paraula de condemna, malgrat que el que han fet és francament i evident condemnable en uns amics: deixar sol l'amic en la seva hora més difícil. No hi ha revenja: ni una sola paraula en la que Jesús els demani explicacions de per què van fer el que van fer, o de si ho haguessin pogut fer d'una altra forma: no hi ha revenja, no perquè no hi haguessin responsabilitats a exigir, sinó perquè aquest no és l'estil de Jesús. No hi ha ni una paraula de lament per allò que ha passat, ni tan sols un passar per la cara els fets: és, literalment, com si res no hagués passat. Joan

explica un diàleg al llac entre Jesús i Simó Pere en el que Jesús, amb una finesa i una delicadesa exquisides, propicia que li pugui tornar a expressar la seva estima: però el que vol que li expressi, el que propicia que li expressi, és la seva estima, no la seva culpabilitat.

«Teniu aquí res per a menjar?» dit en aquest context i en aquestes circumstàncies és dir: «aquí no ha passat res», «fem el que sempre fem...». Com tants altres cops en la vida, amb una frase banal, quotidiana, inesperada, Jesús trenca definitivament la tensió del moment, recomença de nou la història bruscament interrompuda el dijous, també en un àpat. Jesús perdona l'estil del Pare de la paràbola: sense pronunciar la paraula «perdó». Així doncs, aquesta frase aparentment banal de Jesús té un profund sentit sanant d'abast misericordiós.

A partir de tot això, podem dir moltes coses sobre el què i el com del perdó cristià. En definitiva, perdonar com Jesús és perdonar així, amb aquesta senzillesa, amb aquesta neteja, amb aquesta gratuïtat... Perdonar és donar a l'altre l'oportunitat de recomençar, i recomençar nosaltres mateixos la nostra vida i la nostra relació amb l'altre, amb tota la senzillesa i quotidianitat del món, sense buscar aquest gest solemne que em fa sentir a mi estupend i magnànim, fins i tot a costa d'humiliar l'altre. Que evangèlic, i que humà, és perdonar així! La senzilla tornada a la normalitat sense rancúnia, sense lamentació, sense esperar el gest o la paraula en la que l'altre expliciti (i a poder ser amb detalls) la seva culpabilitat.

El perdó cristià no és ni el moment següent ni la recompensa per una capitulació; el perdó cristià no s'assenta sobre la humiliació de l'ofensor; el perdó cristià no és posterior a la revenja: és més, si els comptes ja estan saldats, no hi ha res a perdonar; el perdó cristià estripa comptes i factures abans de presentar-los al deutor. És segurament quelcom tan senzill com «anem a fer un àpat junts?», «tens aquí res per a menjar?».

Òbviament aquesta forma de perdó no és exigible a tothom, però és el perdó en el que Jesús ens inicia i al que es crida als seus seguidors..., i no un cop, sinó «setanta vegades set» (Mt 18,22), si calgués: així li ho va demanar Ell a Simó Pere, i així ho va practicar Ell amb Simó Pere. També, òbviament, aquesta manera de perdonar és gràcia, es do, no és només a les nostres mans. Però és gràcia que se'ns dona quan la demanem, i, sobretot, quan nosaltres mateixos ens obrim al perdó de Déu.

c) Sentit teològic

Encara és possible aprofundir una mica més en el sentit d'aquesta frase de Jesús que hem escollit com a objecte de la nostra meditació d'avui, si l'analcem i hi reflexionem des d'una altra perspectiva. Fins ara ens hem fixat en el contingut

literal de la mateixa en un primer moment, i en les circumstàncies en què va ser pronunciada en un segon moment. Podem apropar-nos a ella ara des de la perspectiva del subjecte que la formula. És Jesús Ressuscitat, la manifestació de Déu. I aquest Jesús Ressuscitat que ens revela i ens dona a conèixer Déu («ningú no coneix el Pare, fora del Fill i d'aquells a qui el Fill el vol revelar»: Mt 11,27) ens apareix en ella com algú que pregunta i que demana. No sé si en els nostres esquemes i concepcions de Déu hi cap molt això d'un Déu que demani i que pregunti; més aviat tendim a pensar que Déu és el que ha de donar i el que ha de respondre, i nosaltres demanar i preguntar. Els convido a aprofundir en això, i a descobrir que la frase de Jesús que estem meditant avui no només té un abast profètic o sanant, sinó també teològic en el sentit més estricte de la paraula.

El Jesús ressuscitat pregunta i pregunta molt: «per què plores?» (Jn 20,13), «nois, no teniu res per a menjar?» (Jn 21,5), «m'estimes?» (Jn 21,16), «de què parreu entre vosaltres tot caminant?» (Lc 24,17)... i la nostra pregunta base d'aquest matí: «teniu aquí res per a menjar?» (Lc 24,41), i unes quantes més... També el Jesús d'abans de la mort i la resurrecció preguntava molt, i de vegades preguntes molt curioses i sorprenents, que, precisament per això, tenen molt calat, com aquella vegada que li va preguntar a un que duia anys malalt i esperant que el fiquessin a la piscina per a sanar-lo «vols curar-te?» (Jn 5,6), o quan li diu a un cec que es posa al seu davant «què vols que faci per tu?» (Lc 18,41). El Déu que se'ns manifesta en Jesús és el Déu que pregunta, el Déu de les preguntes...

Déu pregunta perquè també nosaltres ens preguntem, pregunta perquè no ens instal·lem en les nostres seguretats, en allò que a primera vista pot semblar evident, en allò que sempre s'ha fet o ha sigut, pregunta perquè vol que la nostra fe en Ell sigui una resposta personal.

Aquest preguntar de Déu ens fa repensar moltes coses sobre la nostra fe i sobre com l'entnem. Potser la fe no sigui tant una col·lecció, un sistema de respostes ja preestablertes a les diferents preguntes i als diferents interrogants que ens planteja la vida: potser la fe sigui més el buscar sempre respostes a les preguntes noves que des de tants àmbits de la vida se'ns plantegen. I potser la fe és creure en Déu, que més que donar respostes fàcils i falses a les nostres preguntes, el que farà és sumar les seves preguntes a les nostres i acompanyar-nos en el camí de les nostres recerques, com Jesús va fer amb els d'Emmaús.

A vegades creiem, i creiem equivocadament, que per seguir Jesús cal tenir-ho tot clar i tot previst, o que la fe en Déu és no tenir cap dubte, cap pregunta. A vegades ens arribem a espantar pels nostres dubtes i les nostres preguntes. Doncs potser no. Potser ficar-se en el camí del seguiment de Jesús és molt més que ficar-se en un camí complex que en un camí on tot està assegurat per endavant. Potser la fe sense dubtes no és ni tan sols fe, sinó que l'autèntica fe ha de suportar els seus propis dubtes, i que no hi ha una fe autènticament madura que

no tingui travessats dubtes en el seu cos. Si Jesús pregunta, si Déu pregunta, per què no nosaltres?

El Jesús Ressuscitat, a més a més de preguntar, demana. Ja ho dèiem abans: se'ns presenta en el necessitat, en el mancat, en el famolenc... Però jo crec que hi ha una altra transcendència, un altre abast en aquest demanar del Ressuscitat, que és manifestació del demanar de Déu.

El Jesús històric demanava: per posar només un parell d'exemples, demanava la fe per fer miracles; o va demanar els pans i els peixos per multiplicar-los: no va voler treure'ls de les pedres, sinó multiplicar el que la gent li va donar. Jesús no volia dependents d'ell ni captaires. Hi ha un moment molt transcendent en la història de la salvació en el que Déu demana: quan posa en marxa la seva obra salvífica i li demana a Maria la seva col·laboració, com ens la demana a cada un de nosaltres per salvar-nos.

Jesús demana, Déu demana: per què això és així?, quin significat té? Penso que té un significat molt transcendent i important. Déu es vol relacionar amb nosaltres com qui es relaciona amb un amic, amb la persona que estima. I en l'amor entre dues persones, perquè sigui de veritat amor i no sotmetiment o dependència o una altra forma espúria de relació, hi ha petició mútua i donació mútua. Déu se'ns vol donar i vol que nosaltres ens donem a Ell.

Ignasi de Loiola acaba els seus Exercicis espirituals amb el que anomena la «Contemplació per aconseguir amor». I al començament d'aquesta contemplació fa una anotació o un advertiment previ molt important i pertinent en aquest moment: «l'amor consisteix en comunicació de les dues parts, a saber, a donar i comunicar l'amant a l'amat el que té o del que té o pot; així, al contrari l'amat a l'amant; de manera que si l'un té ciència, donar-ne al qui no en té, si honors, si riqueses, i així, recíprocament, l'altre a l'altre» (EE 231). I Déu vol que la nostra relació amb Ell sigui d'amat a amant: per això dona, però també per això demana.

Aquest Jesús que demana i pregunta, i ens manifesta un Déu que demana i pregunta, ens obre la porta a una relació amb Déu que vol ser relació d'amor madur, i no de dependència o de sotmetiment o de temor, i ens obre la porta a una fe molt humana en les seves preguntes en els seus dubtes, però també molt divina en el seu amor i en la seva donació.